Antikinio meno stiliai ir technikos, jų atspindžiai šiuolaikiniame mene.

Medžiagą parengė 9 b kl. mokiniai
Elinga, Leticija, Žilvinas

ANTIKINĖS GRAIKIJOS DAILĖ

- Senovės Gaikijos dailę galime klasifikuoti pagal graikų istorijos laikotarpius - archajinės, klasikinės ir helenistinės Graikijos dailė.
- Senovės Graikijoje pradėjo rastis naujos vaizdavimo technikos, motyvai ir modeliai.
- Bene žymiausios pasaulio skulptūros yra kilusios iš senovės Graikijos.
- Graikijos antikinis menas suteikė pamatą vystytis tolimesnėms meno rūšims.

Archajinės Graikijos dailė

- X a. pr. Kr. galima laikyti tikrojo graikų meno pradžia. Šio laikotarpio senovės Graikijos menas buvo gana grubus ir primityvus.
- Svarbiausi kūriniai – tapytos vazos, puoštos laužytomis ar kryžiškomis linijomis, rombais, vėliau – stilizuotomis, geometrinėmis žmonių ir ypač gyvūnų figūromis.
- Pirmieji žmonių atvaizdai pasirodė ant laidotuvių vazų. Jie sustingę, sutartiniai: mirusysis vaizduodamas iš priekio ant lovos, nutapytos iš profilio.

Archajinio laikotarpio orderiai

Jonėninis orderis

Jis yra kitokio modulio, stovi ant stilobato, turi „spyruokliuojančią“ bazę ir kaneliūrą su takeliais. Jonėninės kolonos stiebo entazė daug mažesnė, o kapitelis su voliutomis. Architravas turi padalinimus. Frizas puoštas ištisa reljefų juosta. Karnizas su syma. Voliutos iš pradžių buvo tik iš fasadinės pusės.

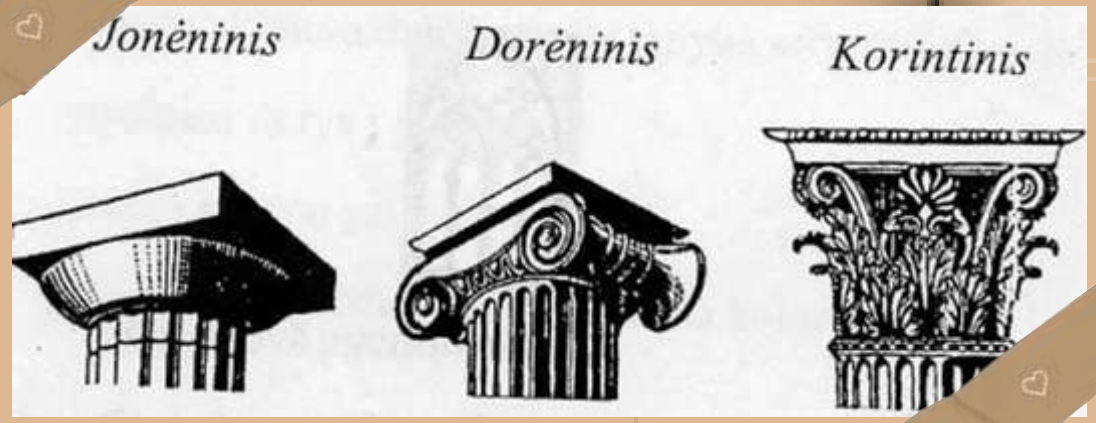

Dorėninis orderis

Dorėninio orderio kolonos stiebas neturi bazės, kaneliūros aštrios. Kapitelis sudarytas iš abako ir echinos. Ant kolonų dedamas konstruktyvi sija – architravas. Virš jo frizas, kuris buvo puoštas triglifais ir metopomis. Po triglifais yra šeši trikampio formos gutai, vaizduojantys vandens lašus. Virš frizo yra karnizas, jis turi symą.

Korintinis orderis

Jo kolonos stiebas yra aukščiausias iš visų orderių, bazė lengvesnė. Stiebo kaneliūros su takeliais, o entazė nežymi. Kapitelis iš stilizuoto akanto lapų krepšelio. Architravas siauresnis, sudalintas į tris dalis. Frizas taip pat siauresnis su reljefine juosta. Karnizo apačioje yra dantukai. Tai puošniausias orderis. Šis orderis buvo sukurtas per Helenizmo epochą.

Klasikinės Graikijos dailė

Šis laikotarpis toliau skirstomas į:

- ankstyvąją klasiką 490–450 m. pr. m. e.
- aukštąją klasiką 450–410 m. pr. m. e.
- vėlyvąją klasiką 404–335 m. pr. m. e.

Ankstyvoji klasika- Prasideda karo laiku. Šis laikotarpis – tai ieškojimai, kaip panaudoti mitologiją ir skulptūrines formas. Atėnės šventykla Egino saloje turi šešių kolonų peripterį, vyrišką (dorėninį) orderį, kolonos gan grakščios.

Aukštoji klasika
Prasidėjo po Atėnų sukilimo, valdant Perikletui. Atėnų architektas Fidijas ant Atėnų kalvos stato Akropolį, deivei Atėnei skirtą šventyklą – Partenoną. Jis tarpusavyje derina orderius. Atėnų Akropolis pastatytas iš įvairių rūšių marmuro.

Graikų vėlyvoji klasika
Prasideda krizės laikotarpiu. Tuo metu išauga Sparta, Periklį nušalina nuo vadovavimo. Kyla Peloponeso karas, aplinka tampa nestabili. Graikų architektus domina visuomeninės paskirties pastatai Teatrai kilo iš Dioniso švenčių. Teatrai statomi ant puslankiu išsidėsčiusių kalvų. Teatrą sudaro teatronas, archesa ir skena. Statomi memorialiniai paminklai: mauzolos, mauzoliejai – monumentalūs antkapiniai pastatai.

Klasikinės Graikijos didieji skulptoriai

Fedijas vadovavo Atėnų akropolio svarbiausių pastatų statybai. Vienas iš žymiausių Feidijo darbų buvo Atėnės Partenės (Mergelės) statula skirta atstatytai Patenono šventyklai.

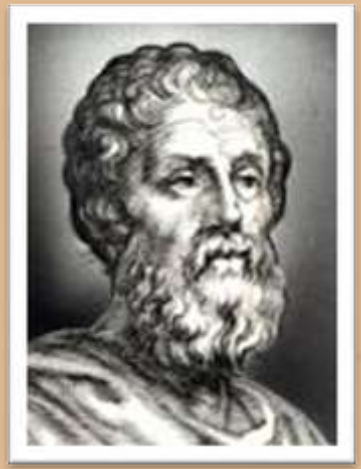

Praksitelis buvo vienas iš didžiausių vėlyvosios Graikijos klasikos atstovų. Jo kūrinai garsėjo kaip labai malonūs ir patrauklūs. Žymiausias jo darbas, kuris yra išgirtas daugelyje poezijos kūrinių, vaizduoja Afroditę, lipančią į vonią. Šis darbas yra dingęs.

Helenistinis laikotarpis

- Paspartėjus ekonominei raidai, dėl atsiradusių naujų kolonijų, į kurias buvo eksportuojamos graikų prekės, prekybinių kelių sankirtose kuriasi nauji miestai. Juose diegiama hipodaminė sistema. Į miestą ateinantys keliai grįsti, kvartalai sutvarkyti tiksliai. Miesto centrą sudaro agora – turgaus aikštė apjuosta kolonomis su stojomis (stoginėmis). Statomos bibliotekos ir kiti visuomeniniai pastatai, sudarantys miesto centrą. Dėl geografinės padėties ir naudingųjų iškasenų skirtumų keičiasi medžiagos, iš kurių statomi orderiniai pastatai. Ypatingai išplinta perestiliniai kiemai. Architektūroje pritaikomi moksliniai pasiekimai. Milito bulefterijus – turi Rytam būdingą altorių, teatroną, susirinkimų salę, primena antiprostilinio tipo šventovę. Aleksandrija pertvarkoma pagal hipodaminę sistemą. Atsiranda parko teritorijos. Faroso bokštas – švyturys, egiptietiško dydžio, nori naudojama orderinė sistema.

Išlikusi Antikos architektūra

Romos Koliziejus

Atėnų Akropolis

Žodynėlis

- **Stilobatas** - senovės graikų šventyklos arba kolonados laiptuoto cokolio viršutinė pakopa arba jos paviršius.
- **Architravas** - architektūrinio orderio elementas: apatinė antablemento dalis virš kolonos kapitelio.
- **Frizas** - vidurinė antablemento juosta, esanti tarp architravo ir karnizo.
- **Karnizas** - horizontali iškili atbraila statinio fasade arba interjere, išsikišanti virš sienos plokštumos su langų ir durų angomis.
- **Triglifas** - *dorėninio* orderio frizo dalis: keturkampė plokštė su dviem vertikaliais grioveliais.

- **Abakas** - kolonos kvadratinės plokštės pavidalo viršutinė kapitelio dalis.
- **Echinos** - architektūrinio orderio elementas; apvali netaisyklingo profilio kapitelio dalis, laikanti abaką.
- **Entazė** - dorėninio, jonėninio ir korintinio orderio kolonos liemens pastorėjimas pirmojo trečdalio viršutinėje dalyje.
- **Teatronas** - žiūrovų vietos, išdėliotos puslankiu.
- **Archesa** - teatro centras.
- **Skena** - pastatyta aktoriams persirengti su trimis durimis, uždaranti visą teatro erdvę.

Šaltiniai

- https://lt.wikipedia.org/wiki/Senov%C4%97s_Graikijos_dail%C4%97
- http://www.studijoms.lt/graiku-menas-2.htm
- https://www.vle.lt/straipsnis/feidijas/
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Senov%C4%97s_Graikijos_architekt%C5%ABra